

Oryantalizm (1.Bölüm)

Yayınlanma Tarihi : 18.05.2024

Oryantalizm, İslam'ın yorumlanmasına yönelik disiplin yaratmak için tasarlanmış bir sömürgeci stratejisidir. Eğer, bu strateji sayesinde Müslümanların kafalarında şüpheler yaratıp çelişkiler arttırılabilseydi, insanların İslam'a olan bağlılığı zayıflatılacak böylece ve sömürgeciler, İslam ülkelerini hakimiyetleri altına almaya güç yitirebilir hale geleceklerdi.

Birçok oryantalistin ölümünün ardından uzun zaman geçmiş olsa da, bunların öğrencileri batı enstitülerindeki İslami araştırmalar bölümleri vasıtasıyla oryantalist geleneğini devam ettirmektedirler. Sömürgeciler ve oryantalistler, İslam memleketlerinde birbirlerinin çalışmalarını tamamladılar. Bunlardan en önemlileri demokrasi, milliyetçilik, siyasi partiler ve seçimler gibi batılı ideolojik kavramlardan oluşan seküler modelleri, yerli politik sistemlerinin yerine geçirmek suretiyle Müslüman toplumların yapısını değiştirdiler. Aynı zamanda kendi seküler kanunlarıyla birlikte İslam hukukunun yerini alan bir hukuk sistemi getirdiler. Diğer taraftan İslam hakkında şüpheler yaratmak suretiyle İslam dinin içeriden baltaladılar.

Oryantalizm; Doğu kültür ve medeniyetlerinin mühendisliğine soyunmak, “Toplumunu ne kadar tanırsan, bu bilgiler ile onları kontrol etmekte mümkün olur” mantığı ile hareket eden, aslında hiçte iyi niyetli olmayan bir çalışmanın ön çalışma metodudur.

Oryantalizmin Tanımı

Oryantalizm “Doğu bilimi” demektir. Kelime kökeni güneşin doğuşunu ifade eden Latince “oriens” kelimesine dayanır. Oryantalizm, özellikle Müslüman Doğu medeniyetinin (Din, edebiyat, dil ve kültürü dahil) bütün unsurlarını inceleyerek İslam dünyası hakkında batılıların sistematik bir bilgiye sahip olmalarını sağlayan, “İslam ve Batı medeniyeti arasındaki mücadeleye Batı uygarlığı lehine veriler elde etmeye çalışan” bir akımdır.

Oryantalizm ile uğraşanlara “oryantalist” denir, Arapçası “müsteşrik”tir. Oryantalist (müsteşrik) yakın, orta ve uzak doğuyu dili, edebiyatı, uygarlığı ve dinleri ile incelemeye çalışan batılı bilim adamları için kullanılan bir terimdir.

Oryantalizmle Doğu, Batılı gözle yeniden tanımlanır. Batı karşıtı olarak gösterilen Doğu, rahat bir vicdanla sömürülebilme için ötekileştirilmiştir.

Edward Said oryantalizmi, “Doğu kendilerini yeterince tanımaz, Batının onları tanınması ve onlar hakkında konuşması” şeklinde tarif eder.

Katolik kilisesinin skolastik dünyası, dini ve kültürel ötekini her zaman bir hasım olarak görmüştür. Avrupalı için “öteki” Hıristiyan olmayandır. Öteki, dışlanır ve asimile edilir. Amerikan kıtası ise tamamen Latinleştirilerek asimile edilmiştir.

Bu nedenle, İslam dünyasını yönetebilmek için batılıların yürüttüğü tüm çalışmalara “oryantalizm” de denebilir.

Asaf Hüseyin “Batının İslam’la Kavgası” adlı kitabında, oryantalizmi şöyle tanımlar: “Daha net bir tanımla, Oryantalizm siyasal emperyalizmdir. Oryantalist ise, İslam’ı dize getirme mücadelesinin adıdır.”

Oryantalizmi masum bir akademik merak ürünü olarak değerlendirenlerin dışında söz konusu disiplini Hıristiyan misyonerliği ve sömürgecilikle iş birliği içerisinde değerlendiren görüşler de bulunmaktadır. Bu bağlamda Oryantalizmin en kapsamlı tanımı Edward Said'e aittir. Said “Oryantalizm” (Şarkiyatçılık) adlı kitabında oryantalizmi şöyle tanımlar:

"Antropolog, sosyolog, tarihçi yahut dilbilimci olsun, özel yahut genel bir açıdan Şark' ı öğreten, yazıya döken yahut araştıran kimse şarkiyatçıdır ve yaptığı şey şarkiyattır ... Oryantalizmin daha geniş bir anlamı vardır : Oryantalizm Doğu ile Batı arasında ontolojik ve epistemolojik ayrıma dayalı bir düşünüş biçimidir. Şimdi oryantalizmin üçüncü anlamına geliyorum: XVIII. yüzyıl sonlarını kabaca belirlenmiş bir başlangıç noktası kabul edersek oryantalizm Şark ile uğraşan toplu müessesedir. Yani Şark hakkında hükümlerde bulunur, Şark hakkındaki

kanaatleri ortaya atar, Şark' ı tasvir eder, tedris eder ve yönetir; kısacası Doğu'ya hakim olmak, onu yeniden kurmak ve onun amiri olmak için Batı'nın bulduğu bir yoldur."

Oryantalizm, Doğu kültür ve halklarına karşı önyargı dolu ve bu kültürlere yönelik dışarıdan yorumları içine alan bir çalışma alanıdır. Oryantalizmin bu olumsuz anlamına dikkat çekenlerin başında ise "Orientalism" kitabının yazarı Edward Said gelir. Oryantalistler doğuyu anlamak ve tanımak/tanıtmak için inceleme yapmazlar asıl amaçları Edward Said'in cümlesi ile; "Oryantalizm gerçek Doğuyu değil Şarkiyatçıların görmek istedikleri bir "Şark"ı aksettirir."

Oryantalizm, özellikle Müslüman doğu medeniyetinin (din, edebiyat, dil ve kültürü dahil) bütün unsurlarını inceleyerek İslam dünyası hakkında batıların sistematik bir bilgiye sahip olmalarını sağlayan, İslam ve Batı medeniyeti arasındaki mücadeleden Batı uygarlığı lehine veriler elde etmeye çalışan bir akımdır. Bu aynı zamanda oryantalizmi "Bir sömürge doktrini" haline de getirmektedir.

Oryantalizmin Tarihi

Oryantalizmin temelleri, 17. ve 18. yüzyıllara kadar gider. 19. yüzyılda büyük bir patlama yaşar. 17. ve 18. yüzyıllarda Avrupa'da, Arapça kürsüleri kurulmaya başlanır. Amaç sadece ilmi değil, daha çok ekonomik çıkar ve misyonerliktir. 19. yüzyılın ikinci yarısında İslam dünyasının yaklaşık yüzde seksenini işgal etmiş olan Avrupa, hükmettiği coğrafyanın insanları hakkında bilgi sahibi olmak zorundadır. Bu amaç, oryantalizmin oluşmasının nedenidir.

Haçlı seferleriyle birlikte Batı Hıristiyanlığında ve Batılı zihinlerde İslam ve Müslümanlar hakkındaki temel imgeler oluşmaya başladı. Haçlı seferlerinin beslediği geniş kamuoyu, düşman hakkında doyurucu bir imaj istiyordu. Geniş yığın başka bir ihtiyacı da şu idi: Teklif edilen imaj

ona bir taraftan İslamiyet'in ne kadar kötü olduğunu kaba saba tabirlerle anlatacak, bir yandan da harikuladeye karşı beslediği hayranlığı karşılayacaktı. Batı Hıristiyanlığının İslam'ı karalama kampanyasının temel doğrultusunu oluşturan imgeler, İslam'ın ortaya çıkışıyla birlikte Doğu Hıristiyanlığının önde gelenlerince yazılan reddiyelerden önemli ölçüde yararlanılarak geliştirildi. Bu eserlerin en önemlisi Yuhanna ed Dımaşki'nin (ö. 750) yazdığı reddiyelerdir.

XIII. yüzyılda Ortaçağ Batısı, Haçlı seferine hiç gerek olmadığını düşünenlerle daha fazla sayıda ve daha güçlü Haçlı seferleri düzenleme gereğine inananlar şeklinde iki kampa bölünmüştü. Her türlü mücadelede amaç İslam'ın inanç ilkelerini çürütmektir. Bu sebeple İslam'ı daha derinden tanımak, bunun için de dil bilmek gerekiyordu. Roger Bacon, Raymond Lull ve başka kilise mensuplarının 1250'lerden beri sınırlı fakat ısrarlı bir biçimde talep ettikleri dil okulları 1312'de Viyana Konsili'nde karara bağlandı. Paris, Oxford, Bologna, Avignon. Roman Curia ve Şelemenkada Arapça, Grekçe, İbranice ve Süryanice kürsülerinin kurulması kararlaştırıldı. Fakat bu kararın hayata geçirilmesi için uzunca bir süre beklenmesi gerekecekti.

Siyasal ve ekonomik ilişkilerin gelişmesi, Doğu'yu gezen seyyahların ve misyonerlerin sayısındaki artış, Avrupa'da Hıristiyanlığın ideolojik birliğinin ve hakimiyetinin sarsılışı, XVI. yüzyılda Müslüman Doğu hakkında daha objektif bilgilerin derlenmesine imkan tanıdı. Artık Müslümanların değerleri, fikirleri, örf ve adetleri mutlak birer yanlış olarak damgalanmıyordu. Osmanlı Devleti'nin siyasi, idari ve askeri düzeni hakkında değerlendirmeler yapılıyordu.

1798'de Napolyon'un Mısır'ı işgal denemesi başarısızlığına rağmen Batı'nın İslam dünyası, özellikle Osmanlı Devleti ile ilişkilerinde bir dönüm noktasıdır. Bu olay oryantalist çalışmalarla sömürgecilik faaliyetlerinin birlikteliğini simgeler. Sefere çıkarken yanına çok sayıda oryantalist alan Napolyon, Mısır da "Institut d'Egypte"i kurdu.

Kimyacılar, tarihçiler, biyologlar, arkeologlar, tıpçılar ve eski eser toplayıcılarını bünyesinde barındıran enstitünün araştırmaları Paris'te 1809 – 1828 yılları arasında yayınlanmıştır.

Fransız yazar Volney (1757,1820)'e göre, Fransız ihtilali öncelikle Fransa'ya dünya genelinde yepyeni bir rol yüklemiştir. Bu rol hızla bütün Avrupa için de geçerli olacaktır. Bu düşünceler ışığında Mısır'ın işgali resmi tarihçiler tarafından, "Fransız orduları Mısır'ı işgal etmediler, kurtardılar" şeklinde anlatılacaktır. Volney, uygarlığının üstünlüğü içine işlemiş ve bu üstünlüğün başka halklara karşı yüklendiği sorumluluktan emin bir Avrupalı olarak, düşmüş Doğu'nun zor da olsa ayağa kaldırılabileceğine ve Batı'nın bilimi sayesinde o eski büyüklüğüne yaraşır yeni bir refaha ulaştırılabileceğine inanmaktaydı. Bu türlü düşünceler Batı'nın Doğu ülkelerini işgal edip sömürmesine haklılık vermekteydi.

Bu konuda TDV'nin İslam Ansiklopedisinde şunlar yazılıdır:

"XIX. yüzyıl peş peşe oryantalist derneklerinin kurulduğu ve dergilerin çıkarıldığı bir dönemdir. Paris'te oluşturulan, ilk başkanlığını Fransız şarkiyatçısı A. I. S. de Sacy (1758,1838)'nin yaptığı Societe Asiatique 1822'de "Journal Asiatique"i yayınladı. 1823'te Londra'da kurulan Royal Asiatic Society, 1834'te "Journal of the Royal Asiatic Society of Great Britain and Ireland"ı çıkardı. 1832'de Hindistan'da William Jones ve arkadaşlarının Asiatic Researches'i yerini periyodik olarak çıkmaya başlayan "Journal of the Oriental Society"ye bıraktı. 1842'de oluşturulan American Oriental Society de bir dergi yayınladı. 1845'te Morgenlandischen Gesellschaft kuruldu ve "Zeitschrift der Deutschen Morgenlöndischen Gesellschaft"ı çıkardı.

XIX. yüzyılın ortalarından sonra Avrupa'nın Doğu hakkındaki görüşünü belirleyen olay emperyalizmdir. Avrupa'nın iktisadi, askeri, siyasi,

kültürel üstünlüğü gittikçe ezici bir mahiyet almıştır. Doğu ise çöküşünü sürdürmekteydi. XIX. yüzyılın hakim anlayışına göre her biri belli bir bölgede gelişen ve kendine göre bir öze sahip olan çeşitli medeniyetler vardır. Bilginler bu özü incelemek için modern dönemleri araştırmaktan vazgeçerek klasik dönemler üzerinde uzmanlaşmaya başladılar.

XIX. yüzyılda edebiyat alanında da popülist bir Doğu imgesi oluşturuldu. Yazarı hayatta iken on sekiz baskı yapan İrlandalı seyyah Elliot Warburton (1810,1852)'a ait "The Crescent and the Cross or Romance and Realities of Eastern Travel" bu çerçevede zikredilebilir. Elliot'un eseriyle beraber bir zamanlar alimlerin ve seyyahların imtiyazındaki bilgiler hemen her eve girdi. Warburton'un eserinde, Doğu hiç bitmeyen bir eğlence ve ilginçlik kaynağı olarak aktarılır. "Beyaz Adam"ın Doğu'daki egemen konumu ve saygınlığı anlatılır. Bu imgeler Batı'da bir yandan bütün Batılı zihinlere üstün oldukları duygusu kazınırken, öte yandan sömürgecilik siyasetleri doğrultusunda hizmet görmeleri için Batı'nın üstünlüğünü ve yüceliğini kabullenmiş Doğu'ya yönlendirilir.

II. Dünya Savaşı sonrasında oryantalist çalışmalar, çağın bilimsel ve teknolojik araçlarıyla daha da zenginleşerek modern beşeri bilimlerden önemli ölçüde yararlandı. Sayıları gittikçe artan oryantalist uzmanlar, Doğu dünyasının çeşitli yönlerini sosyal bilim perspektifiyle ele almaya başladılar. Uzun zaman ilgilenilmeyen ekonomik ve sosyal tarih, sayıları gittikçe artan ve kendilerini artık ilgilendikleri ülkeyi ya da bölgeyle tanımlayan Türkolog, Mısırolog, Sinalog ya da Arabiyatçı, İslamiyatçı gibi isimlerle tanıtan uzmanlar tarafından işleniyordu. Sosyolojik eğilimli ilk İslamoloji kongresi 11-14 Eylül 1961 tarihleri arasında Brüksel'de toplandı. İslam dünyasının Ortaçağ ve çağdaş iktisat tarihine ayrılmış ilk toplantısı ise 1967'de Londra'da gerçekleştirildi. Bu dönemin oryantalist çalışmalarındaki bir diğer yenilik Müslüman uzmanlarla geniş bir iş birliği ağının kurulmuş olmasıdır. Ancak bunlar

uzun zaman sadece Batılı uzmanların haber kaynağı olmuştur. Yerli araştırmacılara bu noktada bilgi üretme hakkının tanınması, bir yönüyle Batı dışı toplumların bağımsızlıklarını kazanmaları ve kendileri adına konuşma konusundaki ısrarlarının bir sonucudur. Fakat belki bundan daha da önemli olan sebep, sömürgeci Avrupa devletlerinin kendi istedikleri tarzda bilgi üretim mekanizmasını yerli topluluklara da kabul ettirmiş olmalarıdır.”

Fransız şarkiyatçı J. Berque (1910,1995), oryantalizmin modern tarihini 1. Dünya Savaşı ile başlatır ve ürettiği gerilimlerle kendi kendini yıprattığını düşünür. Tek başına harekete geçmesi ve ilerlemesi gereken Arap ve Müslüman halkların kendilerini tanımlama ve bilginin araçlarını oluşturma noktasında yetersiz olduklarını iddia eden Berque, bu hususta kendini dostlarına yardım etmeye adanır. Berque, “Les arabes d'hier d'aujourd'hui” isimli kitabında Araplar'a ve Müslüman halklara dönük her eleştirinin onların gelişimine katkıda bulunacağını ileri sürer.

Ortadoğu konusunda uzmanlaşmış siyaset bilimci Manfred Halpern (1924,2001) 2. Dünya savaşının sonundan itibaren Ortadoğu çalışmalarında tatmin edici bir seviyeye ulaşıldığını ifade eder. Verdiği bilgilere göre sekiz Ortadoğu merkezi kurulmuştu. Amerikan kolejlerinde 400 akademisyen Ortadoğu'yu öğretiyordu. Sosyal Bilim Araştırma Konseyi, araştırma ve öğretim kabiliyetlerini ilerletmek için Yakındoğu ve Ortadoğu Müşterek Komitesi'ni kurdu. 1947'de modern Ortadoğu konusuna yoğunlaşan “The Middle East Journal” yayımlandı. 1950'de on iki olan Ortadoğu üzerine derslerin verildiği kolej sayısı 1965'de 200'e ulaşmıştı.

Ortadoğu çalışmalarının yeni yüzünün en çarpıcı özelliği, Amerikan entelektüellerinin çeşitli ulusal güvenlik kurumları hesabına yapmış oldukları çalışmalarla aslında devletin hizmetinde görev yapıyor

olmalarıdır. Entelektüellerin devletle olan bu yeni ilişkisi Amerika Birleşik Devletleri'ndeki üniversite kampüslerinde yaygınlaştı. Harvard Uluslararası İşler Merkezi, Princeton Uluslararası Araştırmalar Merkezi, Chicago Amerikan Dış Politikasını ve Ordu Siyasetini Araştırma Merkezi ve Berkeley Uluslararası Araştırmalar Enstitüsü bunların en meşhurlarıdır. Bu kurumlar, Amerika Birleşik Devletleri'nin ülke dışındaki çıkarlarının devamı için duyulan bilgi ihtiyacının karşılanmasında anahtar rol oynamaya devam etmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri'nde oryantalist çalışmaların kurumlaşması ve teşkilatlanmasında kullanılan yöntemlerden biri de Avrupalı oryantalistlerden yararlanmaktı. Pek çok Avrupalı oryantalist geleneğin Amerika Birleşik Devletleri'ne taşınmasında köprü işlevi gördü. Öğrenci yetiştirerek, araştırma kurumları oluşturarak Amerika Birleşik Devletleri'nde oryantalizmin kurumlaşmasında önemli işler başardılar. Bunlardan Hamilton A. R. Gibb, Edinburg Üniversitesi'nde Sami dilleri (İbranice, Aramice ve Arapça) eğitimi aldıktan sonra, doktorasını Londra Üniversitesi'nde yaptı ve aynı üniversitede Thomas Arnold'un yanında Arapça okutmanı olarak görev aldı. Onun ölümü üzerine Arapça kürsüsünün başına getirildi. Gibb, 1955-1964 yılları arasında Harvard Üniversitesi'nde çalıştı. Üniversitenin Ortadoğu Araştırmaları Merkezi'nin müdürlüğünü ölümüne kadar sürdürdü. Günümüz Müslümanlığını anlayabilmek için klasik İslam'ı iyi bilmek gerektiğini düşünen Gibb, İslam'ın ilk yayılış dönemindeki başarılarını daha çok Arap kabilelerinin elde etmeyi bekledikleri maddi ve dünyevi çıkarlarına bağlar. İslam'da orjinalite bulunmadığını, Hıristiyan ve Yahudi gelenekleri bilinmeden Kur'an'ın kavranamayacağını savunur.

XIX. yüzyılın sonundan itibaren oryantalistler arasında dillendirilmeye başlanan çalışma alanlarının yöntemlerine ve bakış açılarına yönelik itirazlar iki savaş arası dönemde, özellikle de 1945 sonrasında arttı ve Batı dışı dünya entelektüellerinin katılmasıyla oryantalizmin temellerini

sorgulayan bir niteliğe büründü. 1945 sonrasında oryantalizme yöneltilmiş eleştirilerde bazı ortak özelliklerle karşılaşmaktadır. İlk olarak eleştiriler temelde XIX. yüzyıl oryantalizmini hedef almıştır. XIX. yüzyıl oryantalizmi ideolojik oluşu ve Avrupa merkezci özü dolayısıyla eleştiri konusu yapılmaktadır. Nihayet bu yönelim, 1973'te Paris'te düzenlenen XXIX. Uluslararası Oryantalistler Kongresi'nde oryantalist kelimesinin kullanımdan kaldırılması ve kongrenin adının “Kuzey Afrika ve Asya Konulu Uluslararası Beşeri Bilimler Kongresi” olarak değiştirilmesi sonucunu doğurdu. Bu eleştirilerin rahatlıkla dillendirilmesinde ve kabul görmesinde, Amerika Birleşik Devletleri'nin 1945 sonrasında yeni süper güç olarak ortaya çıkması da belirleyici olmuştur. Zira Amerika Birleşik Devletleri eleştirilen yaklaşımlara ve ilişkilere tarihsel olarak bulaşmamış görünüyordu. Bu durum, yeni dönemde Batı dışı toplumlar nezdinde sempati beslenen bir ülke olarak görülmesi anlamında Amerika Birleşik Devletleri'ne bir avantaj sağlamıştı.

Amerika Birleşik Devletleri, siyasal ortamdaki değişikliklerin doğal bir sonucu olarak oryantalist çalışmalar alanında Avrupa siyasetinin ve oryantalizminin sıkıntılarından, yetersizliklerinden, sınırlılıklarından uzak çalışmalar yapmayı tercih etmiş, üniversitelerdeki oryantalist araştırmalara ilişkin programları dil öğretiminden akademik personelin seçimine, akademik ve mali kurumlaşmaya kadar pek çok alanda yeni baştan ele almış ve düzenlemiştir. Bu iş için yeni araştırma kurumları oluşturmuş, var olan kurumların daha verimli halde çalışması için finansal desteğini arttırmıştır. Fakat Amerikan oryantalizmi de XIX. yüzyıl Avrupa oryantalizmindeki Doğu ile ilgili hakim yaklaşım biçimlerinden kendini kurtaramamıştır.

Bugün birçok yönüyle meşruiyeti tartışılan bir disiplin haline gelen oryantalizmde araç, yöntem ve söylem düzeyinde yaşanan değişikliklere, 1973 yazında Paris'te toplanan XXIX. Uluslararası

Oryantalistler Kongresi'nde oryantalist teriminin kullanılmaması hakkında alınan karara, ya da dünyanın dört bir yanından yükselen oryantalizm eleştirilerine bakarak oryantalizmin sona erdiğini düşünmek yanıltıcı olacaktır. Tam aksine oryantalist çalışmalar hala sıkı bir ilişki ağı içerisinde güçlü ve sistemli bir şekilde sürdürülmektedir. 11 Eylül olayları sonrasında özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nde dillendirilen oryantalist çalışmalar yapan kurumların yetersizliğine ilişkin resmi eleştiriler, aynı zamanda bu çalışmaların Batı dünyası için taşıdığı hayati önemi göstermekte, oryantalizmin genel yaklaşımları, araştırma araçları ve yöntemleri gibi konularda kendisini yenilemesi gerektiğine yönelik bir uyarı ve teşvik özelliği taşımaktadır.

Günümüzde çeşitli oryantalist dernekler ve kongreler çağın ruhuna uygun biçimde isimlerini değiştirmiş de olsalar faaliyetlerini aynı hızla, fakat daha fazla uzmanlaşmış olarak sürdürmekte ve bu alandaki çalışmalarıyla tanınan pek çok enstitü Avrupa ve Amerikan üniversitelerinde varlığını korumaktadır. Emperyalizmin hâlâ bütün dünyada olduğu gibi Doğu'nun çeşitli bölgelerinde, özellikle de Ortadoğu'da menfaatlerinin devamı için çalışması, bu münasebetle bölgenin devlet ve toplumları hakkında yapılacak araştırmaları ve araştırmacıları desteklemesi, oryantalizm açısından şartlara ve zamanın ihtiyaçlarına uyum sağlayan yenileyici ve diriltici bir işlev görmektedir.

Oryantalizmin Amacı ve Yöntemleri

Mekke'li müşriklerin ileri sürdüğü iddiaların tamamı çağımız oryantalistleri tarafından da aynen tekrar edilmiştir. Değişen tek şey, gerekçelerdir. Müşrikler, taassup ve maddi menfaat nedenleri ile Peygamberimiz (sav)'e karşı geldiler. Aynı nedenlerden ötürü günümüz ateist ve oryantalistleri de efendimize karşı çıkmaktadırlar. Dinsiz ateist

veya oryantalist iddia, modern elbisesinin içerisinde en eski iddiaların tekrarından başka bir şey değildir. Modern çağda Medenî gözükten oryantalist fikirlerin gıdası, Mekke'li müşriklerin taşlaşmış kalplerinin geriye bıraktıkları artıklardan başka bir şey değildir. İslam dinini, onun kutsal kitabı Kuran-ı Kerim'i ve Yüce Peygamberini yalan yanlış bilgilerle, uydurma isnat ve iftiralarla kötöleme gayreti yeni değildir. İslam'ın doğuşundan itibaren her dönemde bu tür davranışlar eksik olmamıştır.

Müşriklerin ahlâk ve toplumsal hayatlarında herhangi bir dinin tesiri yoktu. Allah'a, işini bitirip ayrılan, saltanat makamını insanlara bırakan bir sanatçı gözüyle bakıyorlardı. Oryantalizmin izlerini cahiliye müşrik Araplarında görmek mümkündür. Cahiliye Arapları, "Allah var fakat o peygamber göndermemiştir." diyorlardı." Rabbimizin buyurduğu gibi, "Onlardan öncekilerde onlar gibi demişlerdi. Kalpleri nasılda birbirine benzedi." (Bakara, 2/118)

Kur'an'ın kaynağı konusunda insanları şüpheye düşürmek için Müşrikler de oryantalistler de benzer iddialarda bulunmuşlardır. Mekke'li müşrikler peygamberimizi cinlenmekle (Zuhruf, 43/30; Tur, 82/29; Duhan, 44/14) itham ederlerken günümüz oryantalistleri ise sara veya epilepsi iddiasında bulunurlar. Mekke'li müşrikler putlar sayesinde ekonomik gelir elde eder ve statü kazanırken oryantalistler de ticaret ve İslam ülkelerini işgale/sömürüye öncülük etmeleri ile hem ekonomik gelir elde etmiş hem sömürgeci kurumlarda makam elde etmişlerdir. Dini nedenlerle müşrikler putlarını, oryantalistler de kendi dinlerini oryantalizm ve misyonerlik vasıtası ile savunup Müslümanları müşrik veya Hıristiyan yapmaya çalışmışlardır.

Avrupalıların İslam ile ilk tanışmaları hicretin 7. yılında Hz. Peygamber (sav)'in Bizans kralı Heraklius'a davet mektubu yazması ile başlar. Heraklius'un kendisine danıştığı Ebu Süfyan yalanları daha sonra ortaya çıkar korkusu ile her soruya doğru cevap vermiş, bu da Rum ileri

gelenlerini kızdırmıştır. (Buhari, Cihad, 101; Ahmed, Müsned, I/263) Görüldüğü gibi daha ortada, Siyasi veya ekonomik hiçbir sebep bulunmaksızın, sadece dini nedenlerle Avrupalı, İslam'a karşı tavır takınmıştır. Daha sonraki İslami fetihler bu düşmanlığı bilemiş, haçlı seferleri ile kin doruğa çıkmıştır.

Birçok batılı oryantalist, Hz. Muhammed'in ehli kitaptan Kuran'ı öğrendiğini ve yazdığını iddia eder. Resulullah devrinde yapılan itirazlar gözden geçilince ta asrımıza kadar yapılan itirazların da, Mekke'li müşrikler devrinde yapılanlardan farksız olduğu anlaşılmaktadır. Müşriklerin fikirlerini devam ettiren Oryantalistlerin de ideolojisi değişmedi ve hâlâ aynı şekilde sürüp gitmekte, aynı tavır değişik etiketler altında faal olmaya devam etmektedir.

Oryantalizm, temel çıkış noktası olan Hz. Muhammed'in asla peygamber olmadığı iddiasını değiştirmiş değildir. Ön yargı değişmemiştir. 19. yüzyılda, çoğu oryantalist misyoner olan yazarların olumsuz peygamber imajı aynen devam eder. Hz. Peygambere ait ortaçağdaki imajla, günümüzdeki modern ortaçağ imajı arasında alabildiğine benzerlik vardır ve bu imaj tarih boyunca tekrar edile gelmiştir. (Özcan Hıdır, Batı'da Hz. Muhammed İmajı)

Oryantalistlerin İslam'a yönelik saldırgan tutum ve küfürleri günümüzde nasıl ise, asırlar önce de öyle idi. Oryantalizm, haçlı seferlerine dek uzanır. Haçlı seferleri zamanındaki hissiyatın bir kısmı bugün bile varlığını sürdürmektedir. Batı, haçlılardan bu yana karşıt olarak sadece İslam'ı görmüş ve hala görmektedir.

Oryantalistler tüm araştırmalarında sonucu önceden kararlaştırmışlardır. Onlar İslam'ı, kendi anlayış ve düşünce değerlerine göre değerlendirir ve mahkum ederler. Oryantalistler önce bir konuda kendi kesin yargılarını verdikten sonra, bu yargıyı haklı çıkarmak için veri toplamaya çalışmaktadırlar. Oryantalizm, Haçlı Seferlerinin

yenilgilerinin bir neticesidir. İslami araştırmaları, Haçlı Savaşları'ndaki hezimetlerin intikamını alma arzusundan ileri gelmektedir. (Muhammed Bakır el Hakim, Oryantalistler ve Kur'an Hakkındaki Şüpheleri)

Müslüman dünyanın askeri ve siyasi manevralarla alt edilemeyeceğini inanan İspanyol kardinal Segovialı John yeni bir strateji geliştirerek, İslam'ın teolojik argümanlarla önlenmesini önerir. (İbrahim Kalın, İslam ve Batı)

Haçlı seferleri ile beraber Moğol istilaları İslam toplumuna büyük zararlar verir ama amaçlarına ulaşamayan Hristiyanlar Arapça kürsüsü (Viyana, 1312) açarak İslam dini ile ilgili bilgileri toplayıp, bunun üzerinden İslam'a savaş açmaya karar verirler. Müslümanlara karşı olan tarihsel ön yargılar asla unutulmadı. Haçlı seferleri Müslümanlar ile Hristiyanlar arasındaki nefret ve güvensizliği pekiştirdi ve kurumsal açıdan Batıda kiliseler bu çatışmayı insanların evlerine kadar soktu. (Asaf Hüseyin, Batı'nın İslam'la Kavgası)

Savaşla bir şey yapılamayacağını anlayınca, taktik değiştirerek oryantalizm çalışmalarına yönelmişlerdir. Oryantalizm, Müslüman ülkelerinde emperyalistlerce tam bir egemenlik sağlanması, gerekli şartları hazırlama görevini, ilim ve doğu halklarını tanıma adı altında gerçekleştirmiş, misyoner ve sömürgeci güçlere ilmi altyapı hazırlama görevini yerine getirmişlerdir. (Adnan Muhammed Vezzan, Oryantalizm ve Oryantalistler)

Oryantalist akademisyenler İslam söz konusu olduğunda oldukça cüretkâr, emredici bir amir konumundadırlar. Bir Hristiyan'ın kendi dini için söylediği gibi: "Kiliseye dair bir soru soran yabancı, içinde olmadıkça onu anlayamaz." Hiçbir dinî sistemin dışındakiler, içeridenmiş gibi o sistemin ruh, mana ve önemini tam anlamı ile kavrayamaz. Ama "Oryantalistler, İslam'ı Hristiyan tabir ve ifadelerle

anlamaya çalışmaktadırlar. Dolayısı ile oryantalizm başarısız olmuştur. İslam ABD'de hala sağcılara göre barbarlığın temsilcisidir; solculara göre ortaçağ dinciliğinin sembolüdür. (Edward Said, Haberlerin Ağında İslam)

Avrupa'da da İslam ile ilgilenenlerin önemli bir kısmı dini, siyasi veya ideolojik önyargı ile hareket etmişlerdir. Oryantalistler, İslam medeniyetine taraflı bakmaktan kendilerini kurtaramamışlardır.

Oryantalistler İslam'ın yayılmasını iki nedene bağlamışlardır: Şiddet ve cinsellik. Oryantalist söylem ve metinler incelendiğinde, onlardan tehlikeli bir cinsellik anlayışının sızdığı anlaşılacaktır. Bolidor Vercil, "İslam Kılıç zoru ile ve kadın anlayışındaki her şeyi mübah görmesi sebebiyle yayılmıştır." derken, cehaletinden değil kininden konuşmakta idi. Louise Colet, "Doğu kadını bir makineden başka bir şey değildir. Erkekler arasında hiçbir ayırım yapmaz." der. Edward W. Lane, Doğuya dönük tasvirlerinde, "Doğulular aşırı bir cinsellik serbestisi ile ahlaki tehdit ediyor." diyordu. (Ömer Baharoğlu, Oryantalizm İslam ve Türkler)

Orta çağdaki oryantalistler İslamiyet'te iyilik adına bir şey bulunmadığını düşünüyor, kaynaklarda bu kanaatlerine uygun düşen bilgilerden başkasına doğru gözle bakmıyor, İslam peygamberi ve İslamiyet hakkında kötülük içeren bütün dedikoduları dilden dile dolaştırıyorlardı. Oryantalizm, birkaç önermeye dayanır. Bunlar: Hıristiyanlığın ilerici ve dinamik, Müslümanlığın durağan olduğu inancı. İslam'ın durağanlaşmasını özel mülkiyetin olmamasına, yöneticilerin bulunmasına bağlanması ve İslam'ın kaderciliği beslediği görüşüdür.

Batının bilinçaltındaki değişmeyen husus, Doğunun her zaman Batı için bir tehdit olduğudur. Doğuya hükmedilmelidir. Oryantalizmin temeli, çatışma üzerine kuruludur. Oryantalist söylem, Doğulunun bütün günahlarını İslam'a yüklemiştir. Bacon, Farabi ve İbni Sina'nın aslında Hıristiyan olduğunu ileri sürebilecektir. Selahattin'de tıpkı İslam

filozofları gibi, yer yer gizli bir Hıristiyan bir Şövalye olarak Avrupa'da anılır. Bacon gibi Sandys'e göre de Müslüman filozoflar aslında Hristiyan idiler.

Günümüzde batı dünyasının bilinçaltında Müslümanlar “öteki” olarak kodlanmıştır. Arapların ardından, Osmanlı ile yüzleşmeye başlamasından sonra Avrupa'nın ötekisi Müslümanlar anlamında Türkler olmuştur. Martin Luther'in, “Türlere karşı Ordu vaazı”, Erasmus'un, “Barbarlara karşı Türklerle Savaş” adlı eserleri mevcuttur. Batı, kendi medeniyetini merkeze alıp, diğer kültür ve medeniyetleri ona göre değerlendirir ve onları öteki olarak tanımlar. Müslümanlar, Avrupalı bakış açısına göre "barbar, putperest, kafir" olarak algılanmıştır. Batılı, kendisindeki tüm olumsuzlukları kendi kurguladığı 'ötekine' yükleyerek deşarj olur, günahlarından arınır, rahatlar ve böylece düşmanı hep kendi dışında arar. (Özcan Hıdır, Batı'da Hz. Muhammed İmajı)

Doğu ile Batı arasında ayırımın başlangıç noktasıdır oryantalizmdir. Oryantalizm zamanla, Doğuluların egemen batıya boyun eğdirme programına dönüşür. Oryantalistlerin yaklaşım tarzı, kötü niyet ve İslam'da noksan ve kusur arama üzerine kuruludur. Avrupa emperyalizmine karşı direnişin temel dayanak noktası dindir. Oryantalistler araştırmalarında, tarihi, dini, siyasi ve en önemlisi ekonomiyi hep merkeze almış ve genelde Doğu ama özellikle de İslam'a karşı daima önyargılı ve suçlayıcı bir dil kullanılmış, var olan değil gösterilmek isteneni aktarılmıştır. Çünkü şu an Batı'nın dünyaya uyguladığı sömürüye engel olacak tek gücün İslam olduğunu bilmekte ve buna göre hareket etmektedirler. Oryantalistler Budizm, Hinduizm vb. gibi insan kaynaklı dinler hakkında her zaman tarafsız/objektif oldukları halde, söz konusu olan din İslam olunca saldırgan ve aşağılayıcı bir din kullanmayı tercih etmektedirler. Şurası kesin ki

Hıristiyanlık alemi İslam medeniyetini her zaman kendileri için bir tehdit olarak görmüşlerdir.

İslam inanç sistemini çürütmek için dil öğrenmek gerekliydi. 1321'de Viyana Konsülü ile dil okulları açılma kararı alınır. Cuseli Nicholas ise, Kur'an'da üç dairenin mevcut olduğunu iddia eder. İlki Nasturi Hıristiyanlığı, ikincisi İslam peygamberinin Yahudi danışmanlarınca sokulmuş Hıristiyan karşıtı fikirler ve son olarak peygamberin vefatından sonra Yahudi musahhihler tarafında sokulmuş kötülükler. Barthelemy d'Herbelot'nun öncülüğünde İslam Ansiklopedisinin ilk taslağı hazırlanır. Amaç Müslümanların güçlü veya zayıf yanlarını öğrenebilmektir. (Yücel Bulut, Oryantalizmin Kısa Tarihi)

Oryantalistler, ilmi gibi gözüken çalışmalarını çoğu zaman İslami bir konuyu çürütme gayesi ile yapmakta, dini inancı ve İslam şeriatını zayıflatma amacını gütmektedirler. Oryantalistler, İslami konularda araştırmaya, zihinlerinde peşin fikirle başlarlar ve o peşin fikre delil aramaya çalışırlar. Kullandıkları delinin sağlamlığı, taşıdıkları peşin fikirleri desteklemesi ile doğru orantılıdır. Bu nedenle, çok kere kişisel olaylardan, genel kurallar çıkarırlar. Böyle olunca da, içlerindeki peşin fikir, tarafgirlik ve hastalık olmasa, kendilerini kurtarabilecekleri çelişiklere düşerler.

Oryantalistlerin de dogmaları vardır: Batı gelişmiş, insancıl ve üstündür. Doğu ise aşağı derecedendir. Doğu Batılı bakış açısıyla tanımlanmalıdır. H. Corbin gibi kimi oryantalistler, mezhepçilik ve fırkacılık ateşini körüklemeye gayret etmiştir. İran'ın İslam öncesi tarihi ile ilgilenip İran'da 2500 yıllık bir monarşi görüşünü öne süren Pehlevi'ye yazdıklarıyla katkıda bulunmuştur.

Oryantalizm zamanla bağımsız bir disiplin olarak tanımaya başlandı. Bunun nedeni geniş alanlara yayılmakta olan işgaller ve sömürgecilerin çıkarları idi. Batılı olmayan halkları denetim altına almak için kültürleri

ve dinleri hakkında daha çok bilgiye acilen ihtiyaç duyuluyordu. Hristiyan ve Yahudi Bilginler İslam'a karşı yeni bir cephe açtı. Edward Sait oryantlizmi, “doğuyu denetim altına almak, kullanmak, işbirliği yapmayı öğrenmek amaçlı olduğunu söyler.” Oryantalist çalışmalar, sömürgecilerin amaçlarının gerçekleşmesi için bir vasıta olarak sömürgeleştirilen memleketlerin pasifizasyonu konusunda bir kılavuz haline gelmiştir. Sömürgeciler dini siyasetten ayırma yollarını araştıran sekülerist doktrinler ithal ettiler. Sekülerist fikirler sadece Arap, Türk ve İranlı entelektüeller arasında değil fakat onların batılılaşmış siyasi liderleri arasında da pek çok yeni taraftarlar buluyordu. Oryantalizm İslam'ın tahribine yönelik önemli bir araç haline geldi. Oryantalizmin ana görevi sömürgeleşmeye engel olacak İslam'ın pençelerini sökmektir. Oryantalizm İslam'a batılılaştırılmış bir yorum getirdi ve cihat, ümmet, tevhid gibi İslami kavramların gerçek anlamlarını çarpıttı. Batı üniversitelerindeki Müslüman doktora öğrencileri sınavı geçmek için oryantalist teorilerin bilmek değil, aynı zamanda bunların temelden doğru olduğunu kabul etmek zorundaydılar. Oryantalistler Hazreti Muhammed'in hayatı ile ilgili kitaplar kaleme aldılar. Bu çalışmalar Hz. Muhammed'e yönelik bir karakter suikastını hedefliyordu. Oryantalistler objektif gibi görünüyorlardı. Bir insan fizik bilimiyle uğraşırken objektif olabilir fakat din, kültür ile ilişkin alanlarda bu mümkün değildir. (Asaf Hüseyin, Batı'nın İslam Karşıtlığı)

Oryantalistler Müslümanların aşağılığını ve Batının üstünlüğünü yazıp çizdiler. Böylece sömürgecilik bu halkları uygarlaştırma için atılmış bir adım olarak mazur gösteriliyordu. Oryantalistler İslam hukukunun Batılı hukukla yer değiştirmesi konusunda özel bir gayret sarf ediyorlardı. Kur'an, hadis konusundaki taraflı yorumlarına İslam hukuku konusunu da eklemişlerdi.

Oryantalistlerin gerçekleştirmeye çalıştıkları tek şey, Müslümanların İslam hukukuna sarılmamaları için İslami kaynakların otantikliği konusunda şüpheler uyandırmaktır.

Oryantalist H. Gibb, "Asya ve Afrika halklarının yorumlanmasında sosyal bilimler zorunlu hale gelmiştir. Ekonomi bilimi iktisatçılara bırakılmayacak kadar ciddi bir meseledir, Doğu oryantalistlere bırakılamayacak kadar mühim bir bölgedir." demektedir.

Modern zamanların oryantalistleri, İslam'ı itibar etmeye değmez bir putperestliğini olarak gören misyonerlerin açık düşmanlıklarını sergilemiştir. Çoğu oryantalist, İslam'ı aslında az gelişmiş bir din olarak görüyordu, oryantalistlerin ideolojisi değişmedi ve hala aynı şekilde sürüp gitmekte, aynı tavır değişik etiketler altında faal olmaya devam etmektedir.

Oryantalizm ve Sömürgecilik

19. asırda batılı sömürgeciler, İslam dünyasını parça parça koparıp kendi hâkimiyetleri altına almaya başladılar. Birinci Dünya Harbi'nden sonra, hemen hemen İslam dünyasının tamamı, batı sömürgesinin nüfuzuna boyun eğmiş oldu. Sömürgecilik, kendi maksadına hizmet ettirmek, hedeflerini gerçekleştirip, Müslüman ülkelerde hâkimiyetini sağlamlaştırmak için bir grup müsteşiriki kullanmayı başardı. Böylece müsteşirlikle sömürgecilik arasında resmî ve sağlam bir bağ oluştu. İlimlerini, Müslümanların zelil kılınmasına adayan birçok müsteşirik, bu cereyana kendisini kaptırdı. Bu durum, insafli müsteşiriklerin karşısında utanç duydukları bir husus oldu. Bu konuda çağdaş Alman müsteşirik Stephan Wild, şunları söylüyor:" Kendilerine müsteşirik adını veren bir grup, İslamiyet ve İslam tarihi hakkındaki bilgilerini, İslam'ın ve Müslümanların zayıflatılması yolunda kullandılar. Bu, misyonlarına

samimiyetle bağılı müsteşriklerin bütün açıklığıyla itiraf etmeleri gereken acı bir gerçektir”.

XIX. yüzyıl Batı dünyasının endüstri devrimini gerçekleştirdiği, siyasal ve ekonomik kurumlarını her yönüyle oturttuğu, sömürgeci yayılımını ve egemenliğini dünyanın geri kalan toplumları üzerinde kesinleştirdiği bir dönemdir. Batı, bu dönemde elde ettiği askeri ve ekonomik gücü kültürel bir güce dönüştürmeyi başarmıştır. Böylece kendi çıkarlarına uygun olarak gerek kendi tarihini gerekse bütün dünyanın tarihini yeniden kurgulamıştır. Çıkarlarına uygun olarak ve suni bir biçimde coğrafyayı yeniden şekillendirip dünya haritasını yeniden çizmiştir. Bütün bu kurgularını elinde bulundurduğu askeri, siyasi ve iktisadi güç aracılığıyla dünyanın diğer toplumlarına kabul ettirmiştir. Diğer toplumların yöneticilerinin çoğunun Batı'nın buyruğunda olduğundan, bu kurguya karşı koyamamış ve kabul etmek zorunda kalmıştır.

Oryantalizmin doğunun incelemesi ile elde edilen verileri batının siyasi ve iktisadi amaçları için kullanılmıştır. İngiliz antropolog Jack Goody, “Tarih Hırsızlığı” adlı kitabında, Avrupa'nın ilerlemesini sömürgeciliğe ve merkantalist ekonomiye borçlu olduğunu söyler. Batılıların Doğunun zenginliğine ve kültürel mirasına duyduğu ihtiyaç tarih boyunca sürmüştür. Avrupa medeniyeti, Doğunun zenginliklerini hem ticaret hem yağma yolu ile tarih boyunca elde etmiştir.

Oryantalistler, batılı ülkelere akıl hocalığı yapmak için doğunun dil, din, düşünce tarzlarını araştırmışlardır. Oryantalizmin hedefi, dinleri uğruna cihad etmek ve Hıristiyanlığa alternatif olan İslam'ı kötüleyip, yerüstü zenginliklerini de sömürmektir.

Oryantalistler direkt olarak sömürge dairelerine bağlıdırlar. Oryantalizmin teçhizatları ile kendini geliştiren Batı, oryantalizmi kullanarak Doğuyu sömürmektedir. Emperyalizm için oryantalizm, kesinlikle bir ihtiyaçtır. Bu nedenle Napolyon 1798 de Mısır'ı işgal

ederken yanlarında, bilim adamları, araştırmacı getirmişlerdir. Oryantalizmi teşvik eden ana itici güç, ticaret, rekabet ve askeri çatışmadan kaynaklanıyordu. Bu nedenle Orient Bilgisi, Avrupa'nın Orta Doğu ve Asya'ya yayılımı tarihinden soyutlanamaz. (Bryan S. Turner, Oryantalistler)

Prof. Dr. Yücel Bulut, "Oryantalizmin Kısa Tarihi" adlı kitabında şunları söylemektedir:

"19. YY. boyunca İslam ülkeleri baştan sona batılı sömürgecilerin istilasına uğramıştır. İşgallerinin devamlı ve hakimiyetlerinin sağlam olması için oryantalistlerin bilgileri özellikle önem arz etmeye başlar. Birçok Oryantalist bizzat bu amaçla sömürgeci işgal kuvvetlerinin emrinde çalışmaya başlar. Batılılar Doğu üzerine ürettikleri tüm siyasal, dini, kültürel, askeri hedeflerde oryantalizme başvurmak zorunluluğundaydılar. Oryantalist terimi 1973 yılında Paris'te düzenlenen 29. Uluslararası oryantalistler kongresinde terk edilmiştir. Bunun iki sebebinden biri de oryantalizmin sömürgeciliğin suç ortağı olmasıdır.

Oryantalizm terimi 1973 kaldırılmış yerine insanları ürkütmeyecek bir kelime bulunmuştur: Modernleşme! Oryantalistler, misyonerlik ve sömürgeciliğin ilmen destekleyen temel bir kaynak, fikren besleyen bir kök, sömürgeci güçlere ilmi teçhizat üreten manevi bir madendirler. Kültür savaşında Müslüman nesilleri batının hedeflerine yönelik eğitimde oryantalizmin kullanılmış ve Oryantalizmin kültür emperyalizminin bir aracı haline gelmiştir.

Liberalizm, sömürgeciliğin ince yüzü olarak dünyadaki hâkimiyetini sömürgecilik üzerinden devam ettirmektedir. İkinci Dünya savaş sonrasında sömürgeci ülkeler sömürgelerine bir dizi taviz vererek oralarda tutunabildiler.

Oryantalist Volney yaptığı doğu seyahatleri ile Fransız ordusunu bekleyen tehlike, sıkıntı ve ihtiyaçları belirler. Ona göre İslam, Mısır toplumunun gerilemesinin önünde bir engel, Kuran birbirine zıt ve gülünç-tehlikeli yargılar dizisidir... Sömürgecilik faaliyetlerinin yoğunlaştığı 18. yüzyılda tanışılan yeni toplumlarla ilişkilerin nasıl yürütüleceği sorunu ortaya çıkar. Sömürünün sürekliliğinin sağlanması gerekmektedir. Oryantalist çalışmalar işte bu aşamada hızlı bir ilerleme gösterir...19. yüzyılın ortalarından sonra Avrupa'nın doğu hakkındaki görüşünü belirleyen etken emperyalizmdir... 19. yüzyıldaki İslam araştırmaları, sömürgeci devletlerin dış politikalarına uzman desteği sağlamayı amaçlıyordu...Oryantalist değişimler, doğu üzerinde egemenlik kurma arzularının yeni siyasi, sosyal, iktisadi ve askeri alanlarda meydana gelen değişikliklere uygun olarak gözden geçirilmesinden başka bir şey değildir... Oryantalizme yüklenen sorumluluk; Batı dışı toplumların geleceklerinin, sömürgeci devletlerin tasarladıkları şekilde gerçekleşmesi için yeniden tasarlamaktır. Bu nedenle birçok batılı ülke gibi ABD'de, yeni egemenlik alanlarına ilişkin bilgi ihtiyacını karşılamak üzere peş peşe araştırma kuruluşları kurar...Doğu hakkında her konuşulduğunda aslında bir menfaatler örgüsünden bahsedilmektedir. Doğu, Batı'da ve batı için ifade ettiği ile önem kazanmaktadır...Batının masum olan bir Doğu fikri yoktur. 19. yüzyıldan sonra yeni bir oryantalist tipi ortaya çıkmıştır: İmparatorluk ajanı oryantalistler.

Batılılaşmış seçkinler arasında çıkan milliyetçi önderler kendilerini yönetme hakkı talep ediyorlardı. Bu sayede batılılar devasa sömürge bürokrasisi yükünden kurtulmakta idiler. Ayrıca Batı dışı halkların tepkileri, artık, sömürgeci batıya değil, öncelikle toplumların idaresini ellerinde bulunduran batıcı seçkinlere yönelmekte idi.”

Prof. Dr. İbrahim Kalın, “İslam ve Batı” adlı kitabında şunları yazmaktadır:

“Emperyalizm, Oryantalist bilgiden yararlanmıştır. Batının Doğuya bakan yüzü sömürgeciliktir. Namık Kemal, “İspanyollar Gırnatayı aldıkları zaman halkı din değiştirmeye zorlamış ve ateşlerde yakmıştır. Biz İstanbul'a aldığımız vakit, her mezhep sahibine rahatça dini törenlerini yapması için izin verdik. İslamlığın siyasi hükümleri ilerlemeye engel değildir.” demektedir.

Batının diğer kültürleri hor görmesini mümkün kılan ise emperyalist güçtür. 19. asırdaki ekonomik kalkınma batıda büyük bir kibir ve ırkçı yaklaşımlar neden olur. Güç kendilerinde olduğuna göre kendi dışında kalanların kendilerine hizmet etmeleri gerektiğine inanırlar. Bu da sömürgeciliğe yönelmelerine neden olur. Batı medeniyeti ile övünmek ve Doğunun zamanımızdaki arka arkaya gelen mağlubiyetini görmeye alışmak, Batılıları büsbütün şımartmış, şirretleştirmiştir. Avrupalılar, kendilerini bir merkez aktör olarak konumlandırabilmek ve sömürgeciliği meşrulaştırmak için Batılı ve çoğunlukla Hıristiyan olmayan toplumları gayri medeni olarak tasnif etmek durumundaydılar. Medeniyet kavramı, Avrupa merkezçiliği ve Avrupa sömürgeciliğini meşrulaştırmak için elverişli bir araç olarak kullanıldı.

Batı sadece İslam dünyasını değil, Amerika'yı, Çin'i, Hint, Afrika ve Uzakdoğu Asya'yı sömürgeleştirmiştir. Bu sömürgecilik etkilerini popüler kültürden ekonomik küreselleşmeye kadar pek çok alanda göstermeye devam etmektedir.

Batının Yahudi-Hıristiyan ve seküler medeniyeti, Avrupa ile sınırlı kalmayacak kadar büyük ve önemli bir hazinedir. Gerektiğinde zorla kabul ettirilmelidir. Sömürgecilik, modern Avrupa'nın kendini gerçekleştirmek için ihtiyaç duyduğu bir kaynaktır. Sömürgeleştirilmiş öteki üzerinden kurulan hayali kimlikler, Avrupalı aydınların kendilerini

daha iyi ve daha üstün hissetmelerine de katkı sağlıyordu. Avrupalı milletlerin kendi aralarında gözetmek durumunda oldukları eşitlik ilkesi, batılı olmayan toplumlar için geçerli değildi.”

Yeryüzündeki teknolojinin kaynağı sınırlı ülkelerin elinde tutulmak isteniyordu. Kısaca, İslam ülkelerinde siyasi sömürgecilik azalsa da yerini kültürel emperyalizme bırakmaya başlamıştır. Oryantalistler yeni yeni batılı devletlerin vesayetinden kurtulmaya başlayan devletleri de boş bırakmamış ve Müslüman halkın maddi manevi yükselişlerine kızgınlık duymaya devam etmiştir. Bu nedenle misyonerliği ve oryantalizmi, dinsel ve siyasal emperyalizmin ta kendisi olarak göstermek ve Doğu toplumlarına sızan truva atı olarak görmek yanlış olmaz.

Oryantalizm, ilk defa rahipler eliyle başlamıştır, günümüze kadar da aynı şekilde devam etmektedir. Hıristiyan Batılıların gözünde İslam, Hıristiyanların tek rakibi durumundaydı. Her şeyden önce, birer din adamı olan rahipler, İslam araştırmalarında misyonerlik hedeflerini unutmadılar. Müslümanların manevi miraslarına şüphe sokabilmek için, İslam'a ait bütün değerleri, kendi kültürleriyle yetişmiş Müslümanların gözünde küçük göstermeye çalışmışlardır.

Oryantalistlerin hepsi, ya Musevi ya Hıristiyan'dı. Kendi peygamberlerini kabul ederler ama Hazreti Muhammed'in peygamberliğini kabul etmezler. Bu durum, çoğunluğu ruhban, papaz veya misyoner olan bu insanların benliklerine işlemiş dini taassuptan kaynaklanan inadî inkardan başka bir şey değildir. Oryantalistler, Kur'an'ın Allah tarafından indirildiğini de kabul etmezler. İslam'ın da ilahi bir din olduğunu inkâr ederler. Buna delil olarak, İslam dini ile Hıristiyanlık ve Yahudilik arasındaki bazı benzer noktalara dayanan kuru iddialar ileri sürerler.

Oryantalizm akademik bir çalışma gibi gözükür ama aslında o, misyonerlik, sömürgeciliğin bir parçasıdır. Oryantalizm, askeri savaş yerine fikri bir savaş olarak yeni bir şekil almış çağdaş haçlı savaşlarının bir parçasıdır. Amaçları, Müslümanları batılılaştırmak ve İslami kimliklerini eritmektir. (Adnan Muhammed Vezzan)

Oryantalizmin bilimsel merak kaynaklı olduğunu, bilinmeyen olarak nitelendirilen ve gizemini koruyan Doğu'nun dillerini, kültürlerini araştıran disiplin olduğunu savunan kesim olmuştur. Bu kesim, araştırmalarını objektif bir metotla yürüttüklerini savunsalar da, yaptıkları çalışmalarda Batı'nın Doğu üzerindeki maddi/manevi sömürgecilik faaliyetlerini görmezden gelmişlerdir. Oryantalistlerin araştırmaları bilimsel havaya bürünmüş bir şekilde saklanan emperyalist hedeflerdir. İngiliz Bernard Lewis 1979 yılında, "Amerikan Bilim Adamı" adlı makalesinde şöyle demektedir: "Avrupalı olmayan medeniyetler bugün bile, entelektüel merak sahibi olmanın nedenini anlamakta çok güçlük çekerler. İlk Avrupalı Mısırolog ve arkeologlar Orta Doğu'da kazıya başlayınca halk onları casus ya da ajan olarak nitelendirmişlerdi." Oryantalizmi akademik merak saikiyle açıklamaya uğraş veren ve tüm eleştirilerini bu iddia üzerine kuran Bernard Lewis'in ABD siyasetiyle ilişkilerinin niteliğine bakmak dahi bu konuda yeterince açıklayıcı olacaktır. Halbuki Avrupa'nın yabancı kültürlerle ilgi her zaman işgal, sömürme, ticaret sebeplerle olmuştur! ABD'nin bölgesel araştırmalar geliştirmesinin temel nedeni siyasal olmuştur. İş alemi ve hükümet arasındaki ilişkilerin gündemden güne gürbüzleştiği bir ortamda, bir kültüre ilişkin bilgilerin gerçek amacı ne olabilir? Bugün İslamiyet'e ilişkin hemen hiçbir çalışma bağımsız ve çağdaş baskılarından korunmuş değildir. İslamiyet uzmanı akademisyenler hep bir ağızdan İslamiyet'in Batı'yı tehdit ettiğini haykırırlar.

Kendi entelektüelini yetiştiren oryantalizm, bu durumu sömürgeci dönemde siyasal bir misyon olarak kullanmıştır. Batı tarih yazılımla,

sömürge faaliyetleri bir paralellik göstermiştir. Bu çerçevede biyolojik bir felsefe olarak darwinizm, sosyal darwinizm şekline bürünmüş; canlılar arasındaki sınırsız mücadele olarak algılanan biyolojik darwinizm, Batılı için sosyal darwinizm haline alıp sömürmenin meşru bilimsel bir aracı halini alabilmiştir. Böylece Doğu'ya yönelik hakimiyet alanının genişletilebilmesi mümkün olmuştur. Entelektüeller, nihaî noktada sömürgeci oryantalizmin öncü misyonerleri, vazifelerini yerine getirmişlerdir.

Akademisyen Halil Halid Bey (1869,1931), “Hilal ve Haç Çekişmesi” adlı kitabında şöyle demektedir: “Dinsiz ol veya Buda dinini kabul et; fakat kesinlikle, asla Müslüman olma! Medenileşmiş halkın, ta haçlıların mutaassıp devirlerinden beri miras olageldiği İslam düşmanlığının etkisi pek yamandır.”

Bosnalı Müslüman kardeşlerimizin medeni Avrupa'nın gözleri önünde bir soykırıma uğramıştır. Haçlı zihniyeti günümüzde de bütün hızıyla devam etmektedir. İslam medeniyetinin hakimiyetine karşı duyulan tepkinin bir ideoloji halinde nesillerden nesillere intikal etmiş bulunmaktadır. Günümüzde Bosna-Hersek'te, Çeçenistan'da, Filistin'de, Afganistan'da, Irak, Azerbaycan ve Kıbrıs'ta cereyan etmekte olan hadiseler bu zihniyetin en açık örneği olarak gözlerimizin önündedir.

Pakistanlı sosyolog Asaf Hüseyin, “Batı'nın İslamla Kavgası” adlı kitabında bu konuda şunları yazmaktadır:

“Oryantalizm İslam'ın tahribine yönelik önemli bir araç haline geldi. Oryantalizmin ana görevi sömürgeleşmeye engel olacak İslam'ın pençelerini sökmektir. Oryantalizm İslam'a batılılaştırılmış bir yorum getirdi ve cihat, ümmet, tevhid gibi İslami kavramların gerçek anlamlarını çarpıttı...Hindistan ve Çin Dahil doğunun öteki bütün

medeniyetleri yenilgiye uğratılmıştır. Batıya bir türlü tamamen boyun eğdirilememiş görünen sadece İslam'dır. Batı kendi dini olan Hıristiyanlık dahil her şeye galebe çaldı, kendine güvenini arttırdı ama İslam karşısında bunu gerçekleştiremedi. İslam'a olan düşmanlığı arttı.

Ticaret, din ve askeri çatışmalar, oryantalizmin ana sürükleyici gücünü oluşturur. Doğu hakkında bilgi edinme, Avrupa'nın, Orta Doğu ve Asya üzerindeki yayılma tarihinden ayırt edilemez. Efendi onlardır! Oryantalistlerin de dogmaları vardır. Batı gelişmiş, insancıl ve üstündür. Doğu ise aşağı derecedendir. Doğu Batılı bakış açısıyla tanımlanmalıdır.”

Günümüz yazarlarında da bu düşmanlık aynen devam etmektedir. Batı'ya göre, Hıristiyanlığın zararlı bir rakibi var ise o da, İslam dinidir ve İslamiyet'te Batı için kuvvetli ve tesirli bir düşmanlık vardır. Hiçbir din, İslamiyet'le ilgili iddia edildiği gibi, “batı medeniyetini tehdit ediyor” şeklinde bir değerlendirmeye tabi tutulmamıştır.

ABD'deki İslamofobi'nin büyükbabası kabul edilen Daniel Pipes, 1990'da National Review için yazdığı bir makalede, Müslümanlar asimilasyona karşı en dirençli görünenlerdir, diye yazarak bunu açıkça ifade etmektedir. Daniel Pipes 10 yıl sonra da benzer şeyleri tekrar eder: “Faşist ve komünist tehlikeleri yendik ve şimdi de İslamcı tehlikesini yenmemiz gerek. İslam hukukunun tümüyle uygulanmasını isteyenlere karşı çok katıyım. İslamcılığı milliyetçi bir Yahudi veya köktendinci Hıristiyan'dan çok daha büyük bir tehdit olarak görüyorum.” Birinci Dünya savaşından sonra İslam dünyasında uyanma başlar. İslam'ın, özellikle batının sömürüsüne karşı çıkabilecek tek ideolojiyi temsil ettiği düşünülmektedir.

Suriyeli alim Prof. Dr. Mustafa Sibai (1915,1964) “Oryantalizm ve Oryantalistler” adlı kitabında şunları söylemektedir:

“Oryantalist düşüncenin temelinde, hayali fakat kesin çizgilerle ayrılmış iki coğrafya yatar. İslamiyet’in kaderi çok özel bir düşmanlık ve korku ile izlenmek olmuştur. Bunun temel nedeni batının İslamiyet’i Hıristiyanlığa ciddi bir rakip olarak görmesidir. İslam, batıya hiçbir zaman tümüyle boyun eğmeyen tek medeniyet olarak görülüyordu. Batı bizim aktüel gücümüzden çekinmemekte, Müslümanlarda var olan potansiyel güçten çekinmektedir. En telaş ettikleri husus etkili bir İslam devletinin kurulması ve birleşik İslam bloğudur. Batının yüreğinin en gizli köşelerinde hep bir orta Doğu korkusu saklı kalmıştır. Ya Ortadoğu da yeniden bir İslam uygarlığı ortaya çıkarsa. Ya birlik çizgisinde el ele verip yeniden tek ülke olursa, o zaman batılılar kimleri sömürebilecektir? Haçlı Seferleri'nin, askeri ve siyasi yönlerden hezimete uğramasından bu yana batılılar, İslamiyet'ten başka yollarla intikam almak fikrinden, bir an olsun vazgeçmediler.”

Filistin asıllı Prof. Dr. Edward W. Said (1935,2003), “Oryantalizm” adlı kitabında şunları yazmaktadır:

“İşgal, haçlı seferlerinin yenilgisinin intikamını almak Avrupa için her zaman bir ideal olmuştur. Bunun için de Müslüman ülkeleri çok iyi tanımak gerekmektedir. Oryantalizm Müslüman ülkelere egemen olmak için bir rehber vazifesi gördü. Askeri ve siyasi istiladan sonra oryantizm, Müslümanların zihinlerindeki manevi direnci zayıflatmak, onları din ve kültürleri hakkında şüpheye düşürmek için çalışmalara yönelmişlerdir. Bu sayede son kaleleri de düşürmek amaçlanmaktadır. Oryantalizm, siyasi bir organizasyondur. Müslümanlara egemen olmak için doğuyu, İslam'a ait bilgileri elde etmek isteyen organizasyondur. Sömürgeciliğin hizmetinde olan oryantizmin amacı, Müslüman kişiliği ortadan kaldırmak, kültüre bağlılığı azaltmak, kişinin Allah ve Peygamberi ile olan ilişkisini kesmektir. Misyonerliğin ileri karakolu olan müsteşriklerin esas gayesi, İslam’ın özünü teşkil eden esas kaynakları

bulandırmak, Müslümanların inandıkları değerlere karşı tereddüt uyandırmak, onları şüphe girdabında boğmaktır. Onlar ihtilafları körükleyerek işe başladılar. Toplumlara hangi yol ve yöntemle gireceklerini öğrendiler. İslam medeniyeti, İslam kültürü gibi tamamıyla insanın istifadesine sunulmuş bir manzume karşısında şaşkına dönmüşlerdir. Halbuki, Batı almadan hiçbir şey vermez ve daima verdiği fazlasını alır. Onlar arkeolojik kazı yaparken bile antik kentleri ve eserleri çaldılar. İşin diğer bir yönü ise Doğu hakkında yapılan bu araştırmalar, sömürge ülkeleri için bir ön bilgi ve sömürüye altyapı niteliği taşımış, gerek aydın gerek devlet düzeyindeki küçümser ve sübjektif bakış açısı da sömürgecilere hem psikolojik hem de fikri altyapı oluşturmuştur. Kısaca Oryantalizm, ilmi olmaktan çok sömürgecilik, misyonerlik, Siyonizm, ticari çıkar gibi etkenlerin ilim kisvesi altında ortaya konmasından ibarettir.

Batılılara göre, Batı her zaman egemenliğin ve efendiliğin adıdır. Batı, Doğu ile arasına bir mesafe koymak, ayırım yapmak için oryantolizmin bilgi birikimi ve kendisine sunduğu teçhizata başvurmuştur. Oryantalizm, Doğu'ya hâkim olmak, onu yeniden kurmak ve onun amiri olmak için Batı'nın bulduğu bir yol ve bir sömürge doktrinidir. Amaç, Batının üstünlüğünü daha belirgin bir şekilde göstermektedir. Batı belli bir yaşam biçimini, kültür formunu ifade etmektedir.

Bu dönemde pek çok sömürgeye bağımsızlık verilmiştir. Bu bağımsızlıklar emperyalizmin onayladığı biçimsel türden bağımsızlıklardır. Oryantalistler zamanla dış işleri bakanlığı ile irtibatlı çalışarak İslam dünyasının yöneticilerini de etkilemişlerdir.

Batı tarafından bilinmeyen yok hükmündedir. Bir şey zamanla Batılı tarafından önce keşfedilir ve sonra da adam edilir. Avrupa devleti bakışı, "yakın doğu" sözü ile "Doğu Avrupa"yı kast ederken bile, bu mekâna olan sahiplenmeyi açıkça ifade etmektedir. Avrupa için kendisinin ilk defa gittiği her coğrafya birer keşiftir. Coğrafi keşifler sözü

de Avrupa merkezli bir bakış açısının ürünüdür. Batı dışı her türlü bilim, düşünce yok sayılmıştır. Bu mümkün olmasa bilim insanların ismi değiştirilmiştir. İbni Sina'nın adı Avicenna, el-Kindi Alkindius, İbni Rüş, Averros olarak değiştirildi. Neyin müsaade edilebilir, neyin edilemez olduğuna ABD karar verir.

Ortaçağ'dan bu yana Avrupa veya Amerika tarihinde İslam'ın nefret, ön yargı ve politik çıkarların oluşturduğu bir çerçeve dışında yaygın bir şekilde tartışıldığı ya da düşünüldüğü bir döneme rastlayamadım. İslam, sağ kesim için barbarlığı, sol için ortaçağ teokrasisini, ılımlı grup içinse tatsız bir egzotizmi temsil etmektedir. Bununla beraber İslam dünyasının hakkında yeterince bir şey bilinmezse dahi, beğenilmesini gerektirecek fazla bir şey olmadığı hususunda bütün kamplar arasında bir ittifak vardır."

Hindistan ve Çin Dahil doğunun öteki bütün medeniyetleri yenilgiye uğratılmıştır. Batıya bir türlü tamamen boyun eğdirilememiş görünen sadece İslam'dır. Batı kendi dini olan Hıristiyanlık dahil her şeye galebe çaldı, kendine güvenini arttırdı ama İslam karşısında bunu gerçekleştiremedi. İslam'a olan düşmanlığı arttı. Düşmanlık, anlayış değil de antipati yarattığı için son derece kurnazca düşünülmüş bir metottur.

9 Mayıs 1636 yılında Cambridge üniversitesi Arapça bölümünün açılışında bölüm başkanına hitap eden yazıda şöyle denmektedir: "Biz sadece dil ve edebiyat öğretmek istemiyoruz, ticaretimizi artırmak yanında Kilisenin sınırlarını genişletmek, Hıristiyanlığı yaymakta Oryantalizmin, sömürgeci batının fikir ve zihniyetini temsil ettiğini, haçlı seferleriyle Müslümanların kuvvet kullanılarak yenilemeyeceğini anlayan batının, oryantalistler vasıtasıyla Müslümanları tanıyarak misyonerlerle Müslümanlara karşı sefere çıkılmıştır."

Eğitimci Ömer Baharoğlu, “Oryantalizm, İslam ve Türkler” adlı kitabında Şunları yazmaktadır:

“Oryantalizm, batılı emperyalist efendilerin Doğuyu işgal etmelerini meŐrulaŐtırmıŐ ve altyapısını hazırlamıŐtır. Ortaçağ sanatında birÇok tabloda, Hz. İsa'yı Őarmıha gerenlerden birisi Müslüman olarak tasvir edilir. Oryantalist ressamlar Avrupa Őehirlerinde platolar oluşturmuş, hayallerindeki doğu imajını buralarda resme dökümüŐ, harem veya köle pazarında diye resmettikleri kadınlar ise Avrupalı model veya kuzey Afrikalı Yahudi kadınlardan oluŐturmuŐlardı. İtalyan baŐbakanı Silvio Berlusconi'nin "Üstün değerlere sahip Batı yeni insanları BatılaŐtırıp (Occidentalize) fethetmek zorunda." (International Herald Tribune, 27 Eylül 2001) derken kökleri eskiye dayanan oryantalizmin devam ettiğini gösterir.

Batı Doğu adına konuŐur ve onu temsil etmelidir. Batı Doğuya hep cinsellikle yaklaŐtı. Doğulu kadının haklarını savunur gözüktü. Avrupa, Doğuya aydınlık ve özgürlük götürme görevini üstlenmiŐ olarak kendini her zaman doğunun efendisi gördü. Aslında bu, sömürgeci giriŐimleri normal göstermek için ihtiyaÇ duyulan bir aŐıklamaydı. Batıya hâkim olan üç etkin faktör vardır: Yunan felsefe ve akılı, Hıristiyanlık inancı ve endüstri devrimi ile beraber ortaya Çıkan emperyalist dünya görüşü. Batının İslam algısını, hakim medeniyet olma duygusundan ve Greko-Roman ve Yahudi-Hıristiyan köklerinden bağımsız ele alamayız. Batı medeniyetinin kökleri Greko-Roman kültürü ile Yahudi ve Hıristiyan geleneğidir. Eski Yunan kültürü, politeist yani Çok tanrılı bir dine sahip idi. Yunan siyasi-toplumsal yapısı Yunan olmayanları barbar kabul ediyordu.”

Sömürgeciliğin düşünüş ve görüşü Batının kurumlarında çok güçlü bir şekilde yerleşmiştir. Sömürgeci düşünüş ve görüşlerini devam ettirmek amacıyla ders kitapları ve çocukların hikaye kitapları gençlerin zihinlerini İslam aleyhine düşüncelerle doldurmak için kullanılmaktadır.

Batı sadece İslam dünyasını değil, Amerika'yı, Çin'i, Hint, Afrika ve Uzakdoğu Asya'yı sömürgeleştirmiştir. Bu Sömürgecilik etkilerini popüler kültürden ekonomik küreselleşmeye kadar pek çok alanda göstermeye devam etmektedir. İslam'ın ortaya çıktı Arap Yarımadası büyük bir kültür ve medeniyet haritasına sahip değildi. Nötr hatta zayıf bir kültür zemininde ortaya çıkan İslam dini, kendi kültür ve medeniyet kodlarını özgür bir şekilde oluşturma şansına sahip olmuştur. Yaklaşık 100 yıl sonra kuşatıcı bir dünya görüşüne ve güçlü bir ben bilincine sahip ve özgüvene sahip idiler. İslam medeniyetinin "ötekine" karşı müsamahalı ve hoşgörülü bir tavır sergilediği tarihi bir gerçektir.

Modern dünyada Soğuk Savaş döneminin bitmesi ile ortadan kalkan kızıl tehlikenin yerini, yeşil tehlike almıştır. Eğlence sanayinin ürettiği filmleri izleyen ortalama Amerikalı ve Avrupalıların zihinde nasıl bir İslam ve Müslüman imajının oluştuğunu tahmin etmek zor değildir. Lewis, Pipes, Kramer, Emerson gibi yazarların çizdiği İslam ve Müslüman tablosu, bir ötekileştirme tavrına ve tehdit algısına dayanmaktadır. Lewis'e göre, Müslüman toplumların Batı ile barış içinde yaşayabilmesi için sekülerleşmesi gerekmektedir. Lewis, darü'l-İslam, darü'l-harp arasındaki çatışmayı öne çıkarırken, darü's-sulh ve darü'l-ahd gibi kavramlardan bahsetmez. Oysa bunlar karşılıklı iki ülkenin belli şartlar çerçevesinde barış içinde yaşayabileceğini gösteren kavramlardır. Yine Lewis, zimmî hukukunun İslam topraklarında yaşayan gayrimüslimlere sağladığı hak ve imkânlardan hiç bahsetmez. Osmanlı İdaresindeki Yahudi ve Hıristiyan toplulukları ve Arap dünyasında yaşayan Hıristiyan Arap cemaatler, daru's-selam sınırları içinde, barış içinde yaşayabileceğinin göstergeleridir.

Avrupa'daki Hıristiyan krallıkların, Yahudi ve Müslümanlara karşı izlediği sindirme ve yok etme politikalarını düşündüğümüzde, Lewis'in militan İslam, İslami köktencilik vb. kurgusunun tarihi gerçeklere dayanmaktan çok, günümüze ilişkin ideolojik amaçlara hizmet ettiği görülür.

(Makalenin 2. Bölümünü okumak için [tıklayınız](#))

Yorum ve Eleştirileriniz için : <mailto:oryanmh@gmail.com>

[Ana Sayfa](#)

[Makaleler](#)